

La casa pairal

He hagut de tornar a la casa pairal on vaig néixer i passar els primers anys de la meva vida a Castellnou de Seana. És una casa senzilla com moltes de les típiques cases de pagès d'un poble del Pla d'Urgell, amb la seva entrada, on hi havia hagut els animals i el pou, el primer pis amb l'estufa de llenya i la cuina econòmica i les golfes on assecàvem pernils. Mentre remenava algun calaix i m'emmirallava en algun mirall picat, pensava en tot el que s'hi ha viscut dins de les quatre parets de qualsevol casa. Alegries i penes. Moltes preocupacions, molts projectes i més d'una frustració íntima i silenciosa. La vida de moltes generacions queda discretament guardada dins de les cases i oblidada lentament amb el temps que tot ho pot i ho esborra.

Aquests darrers dies he hagut de tornar, per circumstàncies personals, a la casa pairal, la casa on vaig néixer i on vaig passar els primers anys de la meva vida a Castellnou de Seana. Feia molts anys que la teníem llogada a un matrimoni que, una vegada jubilat de taxista a Barcelona, va venir a buscar al poble pau, tranquil·litat i un tros de terra per a fer-hi un hortet i distreure-s'hi una mica. El pas dels anys -inevitable llei de vida- fa que anem carregant sense que ens n'adonem petites o grans nafres a la nostra motxilla personal fins que ja no podem més i ens haguem de caure rendits sota el seu pes. És el que els va passar al matrimoni format pel Camilo i l'Angelina, que per causa de la malaltia inevitablement van haver d'anar a una residència on acabar de passar la resta dels seus dies i on poguessin estar més ben cuidats. Per desgràcia l'Angelina hi va poder ser poc temps...

El cas és que van deixar la nostra casa pairal després de 25 anys de viure-hi i ara, una vegada buida, hi hem entrat de nou. Ahir m'hi vaig passejar una estona tot sol, recordant silenciosament records i vivències, mirant una mica nostàlgicament cada racó, escoltant el parlar de cada cosa i de cada espai convertit en imatge i observant tot allò que, en veure-ho novament després de tants anys, em tornava a parlar amb mots ben entenedors i em transportava als ja llunyans anys de la meva infantesa i joventut. Només un parell de gats que entren i surten esperant potser que el Camilo els doni de menjar i beure trencaven el silenci i em miraven com dient: “-Seràs tu qui ens alimentarà i ens farem mútua companyia a partir d'ara?. No nois -els vaig respondre-, només hi vindré de passada i ja veurem què serà de la casa”...

La casa és una casa senzilla, de família humil, força semblant a moltes de les típiques cases de pagès d'un poble qualsevol del Pla d' Urgell, que es composaven:

-D'una **planta baixa, amb entrada a peu de carrer**, on es guardaven les bicicletes i les motos. Posteriorment, a mida que van anar desapareixent els animals, es va anar fent lloc pels tractors i pels cotxes que poc a poc van anar arribant. Les plantes baixes servien també per guardar-hi algunes eines i era el lloc d'entrada dels animals que cada família tenia per conrear la terra i que menava a l'estable i a un corral que hi havia a la part posterior on s'hi criaven gallines, conills, algun porc i potser algun altre animal per ajudar al sosteniment de l'economia familiar, no massa boiant en aquells temps de la meua infantesa. També acostumava a haver-hi el pou de l'aigua que es bevia a cada cas quan encara no hi havia aigua corrent.

Un primer pis on s'hi feia pràcticament tota la vida familiar; a l'hivern al redós d'una estufa de llenya situada en molts cassos a la cuina –en el nostre cas era una *cuina econòmica* exactament igual a la de la foto- on, a més de cuinar i menjar, s'hi passaven les llargues vesprades d'hivern tot escoltant la ràdio, esgrunant pinyes de panís o triant les pedres dels fesols i dels cigrons que es posarien en remull i ens crupiríem l'endemà amb un tros de cansalada del porc que s'havia matat, confitat i que ens alimentaria al llarg de l'any. A les nits d'estiu es feia encara molta vida al carrer. A les llargues tardes de primavera o d'estiu les dones cosien a l'ombra tot fent rotllana i esperant que arribés la marinada i refresqués una mica les xafogoses tardes d'aquesta plana xardorosa. i passant revista a tot allò que hagués passat –o no- al poble. La tertúlia s'allargava fins a la nit, hora en què s'hi afegien alguns homes quan ja havien tornat de les feines del camp. Eren moments de descans i d'animada tertúlia, mentre els nens corríem i jugàvem enmig d'un carrer on encara no hi passaven gaires cotxes.

En **un segon pis** hi havia inevitablement **les golfes**, on s'hi guardava entre la pols i les teranyines les coses que no servien, el gra per alimentar les bèsties, les tomaques de penjar i alguna altra fruita de l'hort, les tines d'oli d'oliva i els resultats saborosos de la matança del porc. Allà s'hi podien trobar ben penjats i afilerats en una bona formació els pernills, les llonganisses, els xoriços, les botifarres blanques i negres, els bulls... Ah!... i les tupines amb els confitats de llonganissa i costella de porc. A casa nostra també hi ha una petita terrassa on, de petits hi jugàvem i on hi podíem prendre el sol i l'aire.

Mentre ahir passejava sol i pensatiu per la casa i remenava algun calaix d'algun armari vell que hi han deixat i m'emmirallava en algun mirall polsós i picat pels anys, pensava en tot el que s'hi ha viscut dins de les quatre parets de qualsevol casa. Moltes alegries i moltes penes. Moltes preocupacions, molts projectes il·lusionants i més d'una frustració íntima i silenciosa; llàgrimes i rialles ben barrejades; dies grisos i dies lluminosos. La vida personal i familiar de moltes generacions, en alguns cassos, queda discretament guardada dins de les cases i oblidada lentament amb el temps que tot ho pot i ho esborra. Pensava com la vida de cadascú és exactament la suma de totes aquestes realitats, sense poder-nos-en estalviar, encara que vulguem, cap d'elles; van arribant indefectiblement quan el destí –o qui sigui- ho designa arbitràriament. I el pitjor és que no sabem mai quan ens tocarà cada cosa, ni en l'ordre en què vindran, ni si serà el moment més adequat o més impropï per entomar-les. El cas és que arriben i tant de bo siguem prou savis com per saber-ne trobat en cadascuna la seva lliçó vital.

Mirava retrospectivament la vida dels pares, dels padrins, dels germans, la meua pròpia vida, amb tots els canvis i mudances que hem anat fent tots plegats. Palplantat davant aquell mirall opac -que reflectia al seu torn un altre munt de miralls- pensava en aquesta altra altra mudança que està a punt de produir-se en nosaltres aviat. Si Déu vol i res no es torç, d'aquí a uns mesos ens n'anirem a viure al poble, tot i que no pas en aquesta casa pairal una mica massa atrotinada. Una vegada jubilats, hem pensat que pot ser una bona experiència començar un altre tipus de vida –encara més calma i més tranquil·la-, cuidant un petit

hort i fent vida de poble. Per fortuna no sóc com alguns pixapins a qui molesten els cants dels galls o el so de les campanes...

Jaume Pubill Gamisans

11-12-2015

<http://www.paginesviscudes.com/la-casa-pairal>